

Thåne
Ingelstad h:d
Spjutstorp s:n
uppt. år 1916

1883

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

1

Troll.

(Bidrag till folkminnesanteckningar på anmodan av
Eder ärade tidning 21/3 1916.)

Min farfar, Per Persson, född i Spjutstorp 1796,
död 1884, berättar i skymningen sina käraste samtalsämnen för sina
barnbarn och så många som ha lust att höra på: "Det förekommer icke
så ofta på nu för tiden, att man får höra och se några märkvärdiga
händelser och ting, som förr i tiden. Några troll finns icke mer,
för "di har dönan släd ihjäl." Men att sådana verkligen funnits,
är då dagsens sanning, ty min farfarsfar visste, att de bodde i
möllarens backe strax vid kyrkan och brukade hålla till i byn
isynnerhet till nämndemannens, då de, trollen, voro i trångmål om
mat eller behövde låna något redskap och ibland penningar samt vo-
ro alltid punktliga att återgälda vad de fått. Men vad som var bätt-

Skåne
Småstad
Göteborg 1916

1883

af
Kapten Per Persson
Född 1796 i Göteborg

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2

re var att de till tack för hjälpen ansågos genom sitt umgänge bringa lycka i huset både för folk och kreatur. Annorledes blev förhållandet, då de blevo illa bemötta, Då kunde man vara säker på otur i långa rader. Så t.ex. fingo barnen "skäver, målesjuka, blevo mosuna (Vanmäktiga) m.m!"; korna fingo "solskod" och betänning", vilket allt krävde bot hos kloka gubbar och gummor jämte särskilda försoningsoffer till trollen.

Även ledes brukade trollen förr byta barn med folk, innan dessa , barnen, voro döpta, vadan sträng vakt på den nyfödde jämte stål i vaggan var av nöden. Skulle däremot ett byte ägt rum, var det en svår olycka för den, som fått ett trollbarn, emedan detta aldrig blev mätt, växte obetydligt, samt även var föga "klokt".

Byggnadsbyråns Inskrift 1883

Kyrkogrimmen.

"Ja, den har ni såväl som jag väl aldrig sett.
Det är en bagge eller en hund, som är levande nedlagd i en låda
och nedlagd i grunden under kyrkan. Detta djur eller dess ande är
det, som vakar över kyrkans väl och ve, så att allt blir som det
skall vara till vår välfärd."

1883

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

4

Bäckhästen.

"Den ha ja bodde se't å ried på. Det hände så odd vi hadde varred te legs (dans) en nött å komme tilia po marenen forbi nona hesta, som ginje på bede ve väjen. Den ene va vid (vit) och gick så keled hen ti voss (oss), så jag tyckte de konne va ro-let forsöja o ria pon. Di va lätt o hoppa opp pon, for han böjde si ner. Nor då di anre påjana såe ditte, så satte ässe de si opp. Vi va väl en fille femtan stycken. Men de va inte väl gjort, forr än vi finje den fortaste ritur vi nänsin hatt. I daggryningen passerades den ena byn efter den anra med sina kyrkotorn, som bäckahästen en o annen gång snubblade mod. Och så blevo vi om en stund avlämnade på den plats, där vi satt oss på, där vi stillatigande avlägsnade oss var och en till sitt utan att se till något tånt ljus. Då vi nästa gång träffades, voro vi överens om, att ridturen var ovanligt angenäm men ej oftare önskvärd."

Skriv endast på denna sida!

1883

Spjutstorps

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

5

Lyktemannen.

"Om jag har sett lyktemannen? Ja, många gånga, allrahelst några år ette "metningen" (enskiftet 1827). Det var ju så att folk sällan kunna få nog och en del trodde, att lantmätaren varit mer än lovligt rund med jordbitarna till en och annan och därför så fick han till straff därför icke ro i sin grav utan fick i många långa år sväva ikring på sina förrättningsplatser i form av ett irrande ljussken. Detta sken hade även förmåga att leda vandrare vilse. Men var man nog förståndig att vända tröjan om, kom man strax på rätt väg. (för att i någon mån belysa, att fog för misstro kan vara berättigad å skiftesförrättningar kan anföras att nytt skifte förrättades 40 å 50 år efter det första å Spjutstorps rödjer för att få eventuella fel rättade.)"

Skive
Engelstad
Ljungs församling
sept. 1916

1883

Baron Per Persson
född 1796 i Ljungs församling

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

6

Gengångare.

"Ni frågte ette om ja ha sett non gå igen. Nej, inte ja, di va bara forr i värden di ginje igin. Men nu ha folk bled mera slua och forstå allting. Om man bara binjer stortärna ihop på den döe och läggjer en psalébog o en sax på brysted på den döe, så kan han inte gå igin, så numera behöver ingen va rädd för de döe."

Skane
Ingersted
Sjunde togs
1916

1883

Andreas Per Persson
Föd 1796 i Sjunde togs

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

7

Trollkatt.

"En av mina jämnaringar, N.J. i A., barnlös, gift några år, arbetskarl, kom en kväll sent hem. Träffade på hemvägen en liten kattunge, och som han ej hade någon "unge" att leka med, tog han katten hem med sig, sade till hustrun att ge honom litet mjölk, varefter djuret lade sig under spisen. Gubben lade sig i kakelugnsbänken att sova men ej den rättfärdiges stilla ljuva sömn, emedan han började yra och anfäktas värre, så att hustrun började bli rädd för sin gubbe. Då hon reste sig med sin strumpstickning i handen, fick hon se, att katten växt stor som en kalv, skyndade hon att få mannen vaken, men förebräelse till honom om vad det var för ett djur. Mannen väl yrvaken läste en kort bön och gjorde korstecken, fick tag i sitt nyss så kära sällskap, vilket var så tungt, att han med möda kunde bära det till den plats, där han fångat det, för

1883

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

att släppas, och än i dag går gubben och förvånas över vad det kunde vara för ett djur, och min förvåning är icke mindre. Anmärkas bör, att gubben ej fick gå omedelbart till ljus tånt den kvällen, ty då hade han kunnat träffas av svår sjukdom, bråddöd, ja, kanske det som var ännu något värre."

8